

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

**Актуальні проблеми в до
чинного законодавства України**

**Збірник наукових
праць**

Випуск 32

м. Івано-Франківськ, 2013

Петровська І.І.

Стаття посвящена аналізу осмотру как меры принуждения, применяемая милицией для противодействия правонарушениям. Проанализированы основные признаки, характеризующие осмотр как меру административного принуждения.

Ключевые слова: осмотр, признаки осмотра, административное принуждение, противодействие правонарушениям.

Oslavsky M.I. Survey as a measure of administrative coercion used by the police to deal with offenses

This article analyzes given as a measure of coercion used by the police to deal with violations. The basic features that characterize the review as a measure of administrative enforcement.

Keywords: review, features review, administrative coercion, resistance offense.

Петровська І.І.

ОКРЕМІ ПИТАННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КОНТРОЛЬНО-ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

УДК 343.73:341.233.1

Актуальність дослідження питань правового регулювання фінансово-контрольної діяльності обумовлена тим, що фінансовий контроль є універсальним явищем і застосовується у різних сферах суспільного життя, сутність фінансового контролю розкривається у взаємозв'язку зі сферою застосування й функціонування фінансів.

В сучасному суспільстві відносини на певній території врегульовуються як звичаєм та нормами моралі так і нормативно-правовими актами. Основою для контрольно-фінансової діяльності виступатиме її якісне правове забезпечення, яке в Україні постійно змінюється.

Завданнями даного дослідження є загальна характеристика нормативно-правового регулювання фінансового контролю та перспектив його розвитку.

Окремі питання контрольно-фінансової діяльності досліджувались в працях багатьох науковців, зокрема Буткевича С.А., Лебедева О.П., Лебідь Н.В., Павліченко С.В., Пивовара Ю.І.,

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ

Окремі питання нормативно-правового регулювання контрольно-фінансової діяльності в Україні

Устинова І.П., Пробки І.Б., Ковальчука А.Т., Латковської Т.А., Палурківського П.С., Савченко Л.А., Апарова А.М., Баранов-Мохорця С.М., Білініна Я.В., Борець Л.В., Будько З.М., Вишновецького В.М., Дереконя В.М., Дмитрик О.О., Заверухи О.Б., Зоріної О.І., Косьяненко Л.М., Коваленка А.А., Кравченко Л.М., Лучковської С.І., Моринів Н.А. та інших.

Термін «фінансова діяльність» можна визначати по-різному. Законодавче визначення даного поняття міститься в декількох нормативно-правових актах, зокрема: «фінансова діяльність - діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства» [1]; «діяльність, що спричиняє зміни розміру та складу вкладеного капіталу та запозичень суб'єкта господарювання» [2]. Контроль можна визначити як процес впливу контролюючого суб'єкта на підконтрольного щодо діяльності останнього для досягнення поставленої мети. Наприклад, відповідно до положення ч. 4 ст. 42 Конституції України держава захищає права споживачів, здійснює контроль за якістю і безпекою продукції та усіх видів послуг і робіт, сприяє діяльності громадських організацій споживачів [3]. В наукових працях аргументовано наявність багатьох видів контролю. Фінансовий контроль можна розглядати як вид контролю за сферою застосування. Фінансовий контроль - це комплексна і цілеспрямована фінансово-правова діяльність органів фінансового контролю або їх підрозділів чи представників, а також осіб, уповноважених здійснювати контроль, що базується на положеннях актів чинного законодавства [4, с. 6].

Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» (надалі - Закон) визначає правові та організаційні засади здійснення цього виду контролю. Така юрисдикція назви даного нормативно-правового акта встановлена з 16 жовтня 2012 року (стара назва: Закон України «Про Державну контрольно-ревізійну службу в Україні») [5]. Незважаючи на таке «широке» формулювання назви цього правового документа зміст фактично не було змінено, зокрема не визначено поняття державного фінансового контролю та принципи його здійснення. У За-

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ

коні значна увага приділяється центральному органу виконавчої влади, який має забезпечувати здійснення державного фінансового контролю, головним завданням його діяльності, окремим методам здійснення контрольної діяльності (державний фінансовий аудит, інспектування, здійснення державних закупівель). Позитивним є визначення прав, обов'язків, відповідальності, правового становища та правового захисту службових осіб органу державного фінансового контролю, порядку взаємовідносин органу державного фінансового контролю з правоохоронними органами. Зокрема зазначено, що працівник органу державного фінансового контролю при виконанні покладених на нього обов'язків керується чинним законодавством і виконує вказівки своїх керівників. Ніхто інший, за винятком передбачених законодавством випадків, не вправі втручатися в діяльність службової особи органу державного фінансового контролю. Втручання в діяльність працівника органу державного фінансового контролю тягне за собою відповідальність, передбачену законодавчими актами (ст. 15 Закону). Відповідно до статті 13 Закону, дії або бездіяльність посадових осіб органу державного фінансового контролю можуть бути оскаржені в судовому або адміністративному порядку.

Концепція управління державними фінансами (надалі – Концепція) містить визначення напрямів розвитку системи управління державними фінансами для подальшого підвищення ефективності її функціонування через удосконалення нормативно-правового регулювання комплексу її складових та поглиблення координації діяльності органів державної влади, що здійснюють державну політику у сфері державних фінансів [6, с.61]. За результатами реалізації Концепції очікується удосконалення системи нормативно-правових актів, здійснення заходів щодо посилення бюджетної дисципліни та контролю за витратами бюджету, розширення повноважень Рахункової палати (за умови внесення відповідних змін до Конституції України), зокрема щодо:

1) посилення ролі Рахункової палати як незалежного органу зовнішнього фінансового контролю в Україні;

2) забезпечення Рахунковою палатою контрольючої діяльності за виконанням державного бюджету як за доходами, так і за витратами, а також контролю за державними фінансами і майном у цілому;

3) подальшого розроблення стандартів контролю Рахункової палати відповідно до міжнародних стандартів аудиту державних фінансів; удосконалення механізмів взаємодії з Верховною Радою України для підвищення результативності реалізації пропозицій і рекомендацій Рахункової палати за результатами контрольної-аналітичної діяльності.

Концепція розвитку передбачає також заходи з покращення системи державного внутрішнього фінансового контролю через удосконалення діяльності бюджетних установ шляхом переходу від адміністративної до управлінської культури, в умовах якої керівники зазначених органів незалежно і ефективно здійснюють процес управління фінансами; забезпечення раціонального використання державних фінансів та зміцнення фінансової дисципліни, оперативного реагування на виникнення або загрозу виникнення фактів неефективного використання державних фінансів та фінансових порушень; удосконалення системи нормативно-правових актів з питань функціонування служб внутрішнього аудиту в бюджетних установах; формування правових та інституціональних засад моніторингу та здійснення контролю за наданням державної допомоги суб'єктам господарювання у частині створення відповідної системи тощо.

Реформування та розвиток системи державних закупівель, відповідно до Концепції, здійснюватиметься через подальшу адаптацію законодавства з питань державних закупівель до міжнародних стандартів, забезпечення доступу українських поставальників до європейських ринків шляхом забезпечення надання взаємного доступу до ринків державних закупівель українськими та європейськими поставальниками; розроблення нормативно-правових актів з метою запровадження нових форм здійснення державних закупівель, зокрема процедури присудження конкурсних контрактів згідно з європейською практикою, закупівлі у

межах державно-приватного партнерства тощо; розвиток добросовісної конкуренції; забезпечення раціонального та ефективного використання державних коштів.

Удосконалення системи державного регулювання фінансової діяльності передбачено і у напрямку подальшого розвитку податкової політики, зокрема через забезпечення своєчасного відшкодування податку на додану вартість, зміцнення фінансової дисципліни суб'єктів господарювання, мінімізацію впливу псевдофіскальних операцій на показники бюджету й підвищення рівня виконання вимог законодавства у частині реалізації конституційного права особи вільно збирати та поширювати інформацію, а також сприяння депутатам місцевих рад, об'єднанням громадян, громадянам у здійсненні громадського контролю за забезпеченням органами виконавчої влади доступу до публічної інформації з питань бюджету.

Окремим напрямком діяльності визначено здійснення заходів, спрямованих на запобігання корупції у сфері використання державного майна та бюджетних коштів відповідно до Державної програми щодо запобігання і протидії корупції на 2011-2015 роки [7].

Передбачається, що фінансування заходів з реалізації Концепції здійснюватиметься за рахунок коштів державного бюджету, а частина з них – за технічної та фінансової підтримки Європейського союзу.

Таким чином, доходимо висновку, що нормативно-правове регулювання контрольно-фінансової діяльності в Україні буде змінюватись та вдосконалюватись в напрямках посилення фінансової дисципліни та подальшої адаптації до міжнародних стандартів. При цьому якість нормативно-правового регулювання можна оцінити на основі того, наскільки оперативне і справедливо буде:

- 1) врегульовано правовими нормами ті суспільні відносини, які не були врегульовані;
- 2) повністю врегульовано ті суспільні відносини, які були врегульовані не в повній мірі (на основі чого виникатимуть про-

галини правового регулювання, а звідси і недоліки в управлінській діяльності уповноважених представників держави);

3) виправлено недоліки правового регулювання повної групи однорідних суспільних відносин.

1. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «подання фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2009 року № 1541 // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0103-10?nreg=z0103-10&find=1&text=%F4%B3%ED%E0%ED%F1%EE%E2%E0+%E4%B3%FF%EB%FC%ED%B3%F1%F2%FC&x=9&y=9>
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 (МСБО 7). Звіт про рух грошових коштів [IASB (International Accounting Standards Board)] / International Financial Reporting Standards (IFRS) Foundation (Фонд міжнародних стандартів фінансової звітності – пер. авторський) – Міжнародний документ від 01.01.2012 // Електронний ресурс. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_019
3. Конституція України від 28 червня 1996 року / Верховна Рада України // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80?nreg=254%EA%2F96-%E2%F0&find=1&text=%EA%EE%ED%F2%F0%EE%EB&x=4&y=3#w11>
4. Гуцаленко Л.В., Дерій В.А., Коцупатрий М.М. Державний фінансовий контроль. 2-вид., навч. посіб. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 424 с.
5. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні : Закон України від 26.01.1993 № 2939-XII (редакція назви від 16.10.2012) // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>
6. Концепція розвитку системи управління державними фінансами схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2012 р. № 633-р [код акту 63282/2012] // Офіційний вісник України від 14.09.2012. – № 67. – С. 61. – стаття 2752
7. Державна програма щодо запобігання і протидії корупції на 2011-2015 роки : затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 28 листопада 2011 р. № 1240 // Офіційний вісник України. – 2011. № 94. – ст. 3431.

Петровська І.І. Окремі питання нормативно-правового регулювання контрольно-фінансової діяльності в Україні

Прусенко О.В.

Дана стаття присвячена питанням нормативно-правового регулювання контрольно-фінансової діяльності. У статті надано визначення понять фінансова діяльність, фінансовий контроль, охарактеризовано нормативно-правові акти, які регулюють порядок здійснення публічного фінансового контролю, перспективи розвитку фінансово-правового регулювання в Україні.

Ключові слова: фінансова діяльність, контроль, фінансовий контроль, правове регулювання.

Петровская И. И. Отдельные вопросы нормативно-правового регулирования контрольно-финансовой деятельности в Украине

Данная статья посвящена вопросам нормативно-правового регулирования контрольно-финансовой деятельности. В статье дано определение понятий финансовая деятельность, финансовый контроль, охарактеризованы нормативно-правовые акты, регулирующие порядок осуществления публичного финансового контроля, перспективы развития финансово-правового регулирования в Украине.

Ключевые слова: финансовая деятельность, контроль, финансовый контроль, правовое регулирование.

Petrovska I.I. Some issues normative and legal regulation the controlling and financial activity in Ukraine

This article is devoted the questions normative and legal regulation control on financial performance. The article provided definitions of financial activities, financial control, characterized the regulations that govern the implementation of public financial control, the outlook for financial regulation in Ukraine.

Key words: finance, control, financial control, legal regulation.

Прусенко О.В.

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБМЕЖЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

УДК 342.9

Постановка проблеми. Проблема співвідношення прав і свобод людини (сфери свободи людини) і діяльності держави в своїй основі завжди викликає жваві дискусії. Складність даної проблеми визначається постійним протиставленням пріоритетів: з одного боку, держава створюється для захисту прав і свобод людини і громадянина, з іншого – держава для реалізації своїх завдань за допомогою специфічних механізмів повинна втручатися в життя громадян шляхом застосування державного примусу. Дане проти-

Міжнародно-правове регулювання обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина

річчя вирішується шляхом закріплення на конституційному рівні обмежень прав і свобод людини і громадянина.

Стан дослідження. Цілі обмежень конституційних прав і свобод людини і громадянина у науковій літературі визначаються по-різному: стримування протизаконного діяння для захисту суспільних відносин (А.В.Малько [1, с.69]); заборона всього загалом шкідливого, що виключає зловживання свободою (В.А.Четвернін [2, с.30]); компроміс між суспільною необхідністю та інтересами власника права (В. І. Гойман [3, с.29]); необхідність поваги прав і свобод інших людей і нормальне функціонування суспільства і держави (В.В.Маклаков, Б.А.Страшун [4, с.119]); підтримання правопорядку, забезпечення особистої безпеки, задоволення внутрішньої і зовнішньої безпеки суспільства і держави, створення сприятливих умов для економічної діяльності та уникнення всіх форм власності, врахування державних мінімальних стандартів за основними показниками рівня життя, культурний розвиток громадян (А.С. Мордовець [5, с.53]) та ін.

Метою даної статті є аналіз існуючих в літературі та міжнародних документах підходів до розуміння обмеження прав і свобод людини і громадянина.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи проблему обмеження прав, важливо мати на увазі, що мова йде не про обмеження свободи взагалі, а про обмеження умов і меж реалізації цієї свободи в даній сфері суспільного життя в під впливом конкретної юридичної ситуації. Отже, обмежується не саме свобода як така, що надається тим чи іншим правом, а тривалість, повнота і якість користування нею.

Встановлюючи принципи, цілі та юридичну форму обмеження, тобто основи (загальні умови) обмежень прав і свобод, Конституція тим самим захищає людину та її права від довільних дій і впливу держави, оскільки обмежує державну владу в можливості впливати на права і свободи особистості, на сферу її свободи.

У найзагальнішому вигляді обмеження прав вперше було передбачено ще у французькій Декларації прав людини і громадянина 1789 року [6]. Звертає на себе увагу той факт, що в ній